

Europa creștină în mileniul I

Schița lecției

1. Urmările migrațiilor
2. Biserica Creștină
3. Crizele Bisericii Creștine
4. Divizarea Bisericii Creștine
5. Apariția noilor state pe harta Europei
6. Creștinarea Europei

Urmările migrațiilor

- orașele romane au fost distruse
- populația a scăzut dramatic
- locuitorii s-au retras în zone rurale
- nivelul de civilizație s-a redus drastic
- producția de bunuri s-a redus foarte mult
- foametea și epidemiile făceau ravagii

Biserica Creștină

- a fost singura instituție stabilă în perioada migrațiilor
- a asigurat echilibrul în societate
- a sprijinit factorul politic
 - spre deosebire de papă, patriarhul nu avea putere politică

Crizele Bisericii Creștine

- criza iconoclastă
 - a avut loc în cadrul Imperiului Bizantin
 - cauză: cultul icoanelor (despre care se credea că au efecte vindecătoare)

- au avut loc persecuții împotriva celor care adorau icoanele
- 843: împărăteasa Teodora a reintrodus cultul icoanelor
- lupta pentru investitură
 - a avut loc în cadrul Bisericii Apusene
 - a fost un conflict apărut între papa Grigore al VII-lea și împăratul german Henric al IV-lea
 - papa considera că regii și împărații trebuie să i se supună
 - papa considera că episcopii îi datorează doar lui ascultare, în timp ce împăratul credea că lui trebuie să i se supună episcopii
 - papa Grigore al VII-lea l-a excomunicat pe Henric al IV-lea, iar supușii acestuia nu-l mai ascultau
 - pentru a obține iertarea și anularea excomunicării, împăratul s-a prezentat plin de umilință în fața Papei, la Canossa
 - în cele din urmă s-a ajuns la un compromis, iar episcopii ascultau și de papă, și de împărat

Divizarea Bisericii Creștine

- cauză: neînțelegerile de natură religioasă
- s-au constituit două centre religioase:
 - cel de la Roma (catolic), condus de papă
 - popoarele din Europa Apuseană și Centrală au adoptat creștinismul de rit catolic: franci, saxoni, danezi, maghiari
 - secolul VIII: a luat naștere statul papal
 - cel de la Constantinopol (ortodox), condus de patriarh
 - popoarele din Europa de Sud-Est și Răsăriteană au adoptat creștinismul de rit ortodox: bulgari, ruși, sârbi etc.
- 1054: a avut loc Marea Schismă -> Biserica Creștină s-a divizat în Biserica Romano-Catolică (Biserica Universală) și Biserica Ortodoxă (Biserica Dreptei Credințe)

Apariția noilor state pe harta Europei

- 395: are loc divizarea Imperiului Roman de Apus
 - Imperiul Roman de Apus
 - Imperiul Roman de Răsărit (sau Imperiul Bizantin)
- 476: dispare Imperiul Roman de Apus -> pe teritoriul lui apar noi state întemeiate de migratorii germanici -> regatele barbare (franc, vandal, vizigot, ostrogot, longobard)
 - aceste regate au preluat instituțiile și religia (creștină) Imperiului Roman de Apus
- secolele VII-IX: slavii și-au întemeiat state proprii în Europa Centrală, de Sud-Est și de Răsărit: Țaratul Bulgar, cnezatele ruse
- în statele nou formate, adoptarea de către conducător a creștinismului era urmată de trecerea întregii populații la această credință
- monarhul era ajutat în conducerea statului de nobili și de conducătorii Bisericii
- monarhul avea următoarele atribuții:
 - stabilea legile
 - conducea armata
 - purta războaie
 - încheia pacea
 - acorda pământuri supușilor săi

Creștinarea Europei

- până în secolul al V-lea, religia creștină a pătruns în toate provinciile Imperiului Roman, devenind unica religie din acest stat
- creștinismul s-a răspândit prin activitatea misionarilor și întemeierea de mănăstiri
 - călugării au avut un rol important în creștinarea unor popoare migratoare (franci, slavi etc.)
 - mănăstirile au fost centre de producție agricolă, spitale pentru bolnavi și săraci, adăposturi pentru pelerini, centre de cultură

- călugării au avut misiunea de a copia manuscrise și cărți de valoare din epoca greco-romană, pe care le ilustrau cu miniaturi
- secolul VI: Benedict de Nursia a fixat regulile de comportament din mănăstiri
 - viața în mănăstire însemna supunere și disciplină

Bibliografie

- DK, *Enciclopedia cunoașterii. Istorie*, Traducere de Irina Pandelaș, Editura Litera, București, 2020
- Georges Duby, *Atlas istoric Duby*, Traducere de Lia Decei, Editura Corint, București, 2015